

Ek 4 Farklı Tarife Türleri

1 Standart ve Farklı Sabit Tarifeler

Sabit tarifeler prensipte gerçek atıksu üretimi yerine öngörülen belli değerlere dayalıdır. Sabit tarifeler; konut büyüklüğü, bir konuttaki oda sayısı, bir apartmandaki konut sayısı ya da boru bağlantı parçası sayılarına göre önceden belirlenmiş olan abone gruplarına göre belirlenebilirler. Sabit tarifeler genellikle ölçüm sayaçlarının olmadığı yerlerde kullanılırlar. Aylık, üç aylık ya da yıllık olarak faturalandırılabilirler.

Örnek: Sabit ücret 40 /kişi/ay

Sabit Tarife	
Avantajları	Dezavantajları
<ul style="list-style-type: none"> Sayaç gerektirmediğinden uygulaması kolaydır Aboneler tarafından anlaşılması kolaydır Yönetim ve toplama maliyetleri göreceli olarak düşüktür Su ve atıksu yönetimine istikrarlı bir gelir akışı sağlar Atıksu üretimi için belli ölçütler kullanılarak oluşturulan abone gruplarına tercih sağlamak üzere ayarlanabilir (farklı sabit tarife sisteminde) 	<ul style="list-style-type: none"> Faturalanan miktar ile kullanılan su miktarı arasında bir bağlantı olmadığından; tarife yapısı tüketicileri su kaynaklarını verimli kullanma konusunda teşvik edici değildir Çapraz sübvansiyonu zorunlu kılmaktadır; örneğin su tasarrufunda bulunmayan aboneler, su tasarrufunda bulunan aboneler tarafından sübvansiyon edilmektedirler. Anlaşılabilir ve şeffaf olma prensiplerini karşılamamaktadır. Abone kullandığı suyun miktarı hakkında bilgi sahibi olmadığından kendi kullanımının maliyetleri ne kadar etkilediğini algılayamaz. Aşırı su tüketimi sebebiyle atıksu hizmetlerinin gerçekleşen maliyetleri artar.

2 Standart Hacimsel Tarife

Standart hacimsel ücretler su ve atıksu hizmetleri için tüm aboneler için kullanılacak standart bir birim fiyat olarak hesaplanır. Hizmetin toplam maliyeti beklenen toplam atıksu miktarına bölünerek bulunur.

Örnek: Tüm abone grupları 8 /m³

Standart Hacimsel Tarife	
Avantajları	Dezavantajları
<ul style="list-style-type: none"> • Belirlenmesi, uygulanması ve yönetimi kolaydır • Anlaşılması kolaydır • Su tüketimi az olan aboneler tarafından kabullenilmesi kolaydır. • Aboneleri su tasarrufuna standart sabit tarife sistemine oranla daha fazla teşvik eder. 	<ul style="list-style-type: none"> • Abone grupları arasında çapraz sübvansiyona sebep olur. Fazla su tüketenler az su tüketenleri sübvansederler. • Sistemin sabit maliyetlerinin su tüketimi fazla olan abonelere daha fazla yansıtılması nedeniyle bu aboneler tarafından kabul görmezler • Sayaç gerekmektedir

3 Farklı Hacimsel Tarife

Farklı hacimsel tarife yapısında birim ücretler farklı abone gruplarına göre değişmektedir. Bu sistem, abonelerin ilgili özelliklerine bağlı olarak maliyetlerin abone gruplarına daha düzgün yansıtılmasını sağlar.

Örnek: Konut – tek dairesel $8 / m^3$

Konut – çok dairesel $7 / m^3$

Diğer tüketiciler (kamu, sanayi) $6 / m^3$

Farklı Hacimsel Ücret	
Avantajları	Dezavantajları
<ul style="list-style-type: none"> • Uygulanması ve yönetimi kolaydır • Basit, açık ve anlaşılırdır • Su tüketimi yüksek olan aboneler tarafından göreceli olarak daha fazla kabul görürler • Tasarrufa teşvik eder. • İstikrarlı bir gelir akışı sağlar. • Farklı abone gruplarının taleplerini dikkate aldığından sistem daha adil olarak algılanmaktadır. 	<ul style="list-style-type: none"> • Uygulanan abone gruplandırması homojen olmayan bir gruplaşmaya yol açacak şekilde kabataslak belirlenmiş olabilir. • Su tüketimi düşük olan aboneler için değişken ücretler, su tüketimi daha fazla olan abonelere kıyasla daha yüksek seviyede olduğundan; bu aboneler tarafından sistemin adil olmadığı düşünülebilir

4 Standart ve Farklı Çok Bileşenli Tarifeler

Su temini ve atıksu hizmetlerinde en çok tercih edilen sistem çok bileşenli ücret tarifeleridir. Bu tarifeler sabit varlıkların değerinin bir kısmını (ya da tümünü) karşılayacak bir sabit ücret ve diğer maliyetleri karşılayan hacme dayalı bir bileşenden oluşmaktadır. İki bileşenli tarifeler çok-kademeli tarife sistemlerinin en basit olanıdır. Genellikle aylık sabit bir ücret ve ölçülen tüketime dayalı değişken bir ek ücretten oluşmaktadır.

Çok-bileşenli tarifeler farklı tüketim seviyeleri (devrik-kademeli, azalan-kademeli, pik ve pik dışı kademeli ve mevsimsel tarife yapıları vb) ve farklı tarife yapısındaki abone grupları için farklı hacimsel ücretler şeklinde tasarlanabilirler.

Bir çok ülkede, sabit ücret fakir halka bir imkan sağlamak amacıyla minimum tüketim seviyesini (kişi başı 30 lt gibi) temel almaktadır.

Örnek: Aylık baz ücret 100 /sayaç/ay

Hacimsel ücret 8 / m³ ya da seçilen hacimsel tarife türü

Çok-Bileşenli Ücret	
Avantajları	Dezavantajları
<ul style="list-style-type: none"> Bu tarife yapısı esnekler. Kabul edilmiş maliyet kategorilerini kapsayacak bir tarife programı tasarlamak göreceli olarak kolaydır. Abone gruplarına gerçek hizmet sağlama maliyetlerini yansıtmak noktasında daha uygun bir sonuç verebilir. Oldukça istikrarlı bir gelir akışı sağlar. Şebekeye etkisi olan abonelere diğer tüketicilerden farklı tarife belirleme imkanı sağlar. 	<ul style="list-style-type: none"> Sabit ve hacimsel ücret arasındaki ilişki üzerinde oynama yapılabilir. Eğer aylık sabit ücret faturanın büyük bir oranını oluşturuyorsa tarife yapısı tüketicileri su tasarrufuna fazla teşvik etmeyebilir.

5 Standart ve Farklı Devrik Kademeli Tarifeler

Devrik kademeli tarife yapısı su tüketimi artışı ile artacak birim ücretlerden oluşmaktadır; daha fazla tüketim için daha yüksek birim fiyat belirlenmektedir. Devrik kademeli tarifeler tüm aboneler için standart bir ücretten oluşabileceği gibi (geniş kademeler) farklı abone grupları için farklı ücretlerden de oluşabilir (dar kademeler).

Örnek:	1. kademe –5 m ³ 'e kadar	8 / m ³
	2. kademe –45 m ³ 'e kadar	10 / m ³
	3. kademe –50 m ³ 'den fazla	15 / m ³

Devrik Kademeli Tarife	
Avantajları	Dezavantajları
<ul style="list-style-type: none"> Su tüketimi arttıkça artan ücret sebebiyle, özellikle kademe sınırlarına yakın su kullanan aboneler üzerinde bu sistemin su tasarrufunu teşvik etme özelliği oldukça fazladır. Bazı abonelere ilk kademe içinde indirimler sağlama olanağı verir (düşük ücret) Aynı zamanda ilk kademede seçilebilir ücretlendirme olarak adlandırılır. Uzun dönem marjinal maliyeti yansıtırlar. Aboneler için basit ve anlaşılabilir. Kapasitenin yetersiz olduğu sistemler için uygundur. Sürdürülebilir kalkınma ilkesi ile uyumludur. Pik talepleri düşürme ve sistem kapasitesini artırma eğilimindedir 	<ul style="list-style-type: none"> Hizmetlerin maliyetlerini belirleme yöntemi ile tutarlı değildir. Gelirlerde ciddi düşümlere ve gelir dalgalanmalarına sebep olabilir. Uygulanacak ücret kademelerini belirlemek zordur. Yüksek miktarda su tüketen aboneler üzerinde önemli bir ekonomik etki yaratabilir.

6 Azalan Kademeli Tarifeler

Azalan kademeli tarife yapısı farklı kullanım seviyeleri için farklı değişken ücretlerden oluşur. Daha fazla tüketim için daha az ücret uygular.

Örnek:	1. kademe –5 m ³ 'e kadar	20 / m ³
	2. kademe –45 m ³ 'e kadar	15 / m ³
	3. kademe –50 m ³ 'den fazla	10 / m ³

Azalan Kademeli Tarife	
Avantajları	Dezavantajları
<ul style="list-style-type: none"> Hizmetlerin maliyetlerini belirleme yöntemi ile tutarlı değildir. Farklı abone gruplarından hizmet maliyetinin karşılanması için iyi bir fırsat sağlarlar. (farklı bir sistem). Abonelerin büyük bir kısmı tarafından kabul edilebilir. 	<ul style="list-style-type: none"> Su tasarrufuna teşvik edici değildir. Halk tarafından genellikle adil olmadığı düşünülebilir. Kademe ücretlerini belirlemek zordur. Doğal kaynakların etkin kullanımı mantığını desteklemez.

7 Pik ve Pik Dışı Kademeli Tarifeler

Pik ve pik dışı kademeli tarifeler pik tüketim saatlerindeki fazla miktardaki tüketime yüksek ücret, diğer saatlerdeki düşük tüketimlere düşük ücret mantığına dayanır.

Örnek: Pik saat ücreti (sabah 6-9 ve akşam üzeri 5-8 saatleri arası) 15 /m³

Diğer saatler ücreti (tüm diğer saat aralıklarında) 10 /m³

Pik ve Pik Dışı Kademeli Tarife	
Avantajları	Dezavantajları
<ul style="list-style-type: none"> Pik zamanlarda servis sağlamanın getirdiği yüksek maliyeti yansıtır, maliyetler abonelerin hizmete taleplerine bağlı olarak dağıtılabilir. Abone davranışlarını hizmet kapasitesi ile bağlantılı olarak yönlendirir. Abonelerin kullanım eğilimlerinin mevcut sistemin kapasite limitine yakın sürdürülmesine neden olur ve böylece kapasite artırımına yönelik yatırım ihtiyacı ertelenmiş olur. 	<ul style="list-style-type: none"> Çok gelişmiş (ve dolayısıyla pahalı) su sayaçlarının kurulması gerekmektedir. Yönetilmesi ve uygulanması güçtür. Sanayi ve iş yerleri gibi, yüksek hacimli aboneler için uygulama alanı sınırlıdır.

8 Sezonluk Tarifeler ve Sezonluk Aşırı Kullanım için Ek Ücret Tarifeleri

Sezonluk tarifeler pik sezonlarında hizmet sağlamaktan kaynaklanan yüksek maliyetleri yansıtmak üzere tasarlanmıştır. Su talebinin oldukça yüksek olduğu yaz aylarında su tasarrufunu teşvik eder.

Örnek:

Yaz tarifeleri (tüm aboneler)	15 / m ³
Kış tarifeleri (tüm aboneler)	10 / m ³

Örnek:

Temel tarife (yaz ve kış)	10 /m ³
Yazın fazla kullanım için ek ücret	20 m ³

Mevsimsel Tarife	
Avantajları	Dezavantajları
<ul style="list-style-type: none"> Su temin maliyetinin en yüksek olduğu dönemlerde su tasarrufunu teşvik eder, temel ihtiyaçlar dışında su tüketimini azaltmaya yönlendirebilir. Yılın farklı zamanlarında hizmet sağlamanın maliyetini uygun olarak yansıtmaktadır. Basit ve anlaşılabilir. Hizmeti sağlamanın gerçek değeri ile ilişkilendirildiğinden aboneler için daha adil olabilir. Pik sistemlerde düşük tüketimi destekleyerek hizmet sağlamanın toplam maliyetini azaltırlar. 	<ul style="list-style-type: none"> En çok ani ve güçlü mevsimsel değişikliklerinin olduğu bölgelerde uygundur. Gelişmiş sayaçlar gereklidir. Geleneksel bir tarife yapısından geçiş sürecinde abonelerin büyük bir kısmı üzerinde negatif bir etkisi olabilir. En temel evsel ihtiyaçlar için su kullanan aboneler tarafından adaletsiz karşılanabilir